

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Jöjj el, Szentlélek Isten!

Irta: KÁVAY GÁSPÁR tanító.

Az Isten angyala meghuzta a kicsi diák-harangot és szavára egybegyűlt a tanulócsereg a sok-sok iskolaudvarra. Ott van a kiskanász, meg a libapásztor a gazgagyerekkel együtt és pirosra mosott füllel az új nadrágokban, szoknyácskákban lesik, várják, hogy az a másik kis sereg ott a dróton, meg a tetőn, mikor kel szárnyra, mikor mond istenhozzádot.

De hogyan is verődhetett össze ez a diáksereg olyan hirtelen a szétszórótt otthonokból?

Hogyan? Hát úgy, hogy az égi diáklarang a tejut csillagokkal kiverit vashidjára van kötve. Hangját a törésreérett kukoricaláblák száraz leveleinek zizegő zörgése vitte el a kiskanászhoz. A vadlibák kiállították le a kislibapásztornak. És az apró gyermekcsereg lelke felfogta a hívó hangot és ma itt áll együtt. Nézi az induló fekcsecsapatot. Bámul utána bámész szemmel. S mikor az utrakelt fekcsecsereg fekete pontja is eltűnt szeme elől, égbenező szemmel, imádságos lélekkel nyílik meg az ajkuk: Jöjj el, Szentlélek Isten!

Óh jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be a tanítók szívét égi tüzzel, hogy tudják szeretni egyformán a más gyermekeit. — Töltsd be elméjüket, hogy tudásukat úgy adják át a rábizottaknak, hogy azok a tudományban is csak az Istent keressék. Hogy a kétszerkeltő igazsága az Istené. Hogy elmenvén tanítsanak minden gyermeket, megerősítvén őket a tudományban és megtartsák az Atyának, Fiúnak és a Szentléleknek.

Jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be annak az egykés anyának is a szívét, aki ott bodrozza aranyos egyetlen magzatának hajfűrtjeit, mielőtt iskolába küldené. Töltsd be őh, hogy ne legyen neki nehéz ringatni máskor sem a hőösöt, melyből kis árva egykéjének testvérekéi molyognak ki.

Töltsd be áldásoddal a sokgyermekes családok tiszta otthonát. Érezzék, hogy a gyermek valóban

az Isten áldása. Hogy az édesanya gondja-baja örökös aranybetét az égi takarékpénztárban, amit a Jóisten kamatostul ad majd vissza minden édesanyának. Acélozd szíved, izmaid az édesapának, aki a gyermekeiért végzett verejtékes munkájáért mástól csak éhbért, vagy elutasítást kap.

Töltsd be a gazdag szívét, hogy amikor szeli dus fehér kenyert, jusson eszébe a sok-sok lapos tarisznyácska, melyből csak morzsákat tud előkotorni az éhes kis tanuló. Lásza meg azt a sok-sok éhségtől elgyötört gyermekszempárt, amely úgy tekint fel terített asztalára, mint a szegény Lázár a gazdag lakomájára. És hullason nekik ne morzsát, de nagy karajt, cipócskát csendesesen, titokban. Ne féljen, a Jóisten lát mindent és Neki ad, ki az éhező szegény gyermeket megszanja.

Jöjj el Szentlélek Isten és töltsd be a gyermekcsereg lelkét is, hogy a bűn, a rossz ne üssön tanyát bennük. Te vezesd, Te oltalmazd őket mindvégig.

Jöjj el árvák gyámola, hogy ne legyen gyámolatlan, didergő gyermek az iskolában. Gyámolítsd a szegénységben vergődő szülőket, hogy betakargathassák gyermekeiket a tél fagyja elől.

Jöjj el szívünk orvosa, mert nagyon beteg a magyar nemzet és nem táplálnak a magyar emlők. Köss gyógyirt a békétlenség sebére és szent balzsamod enyhítse fájdalmát a nép életfája sorvadásán kesergő magyarnak.

Őszd ki égi kinsedet: a szeretetet, melyet Krisztus hirdetett, hogy bátran haladjunk a tanév verejtékes útján. Te kísérj, Te vezess, Te irányíts bennünket az új magyar nemzedék helyes képzésében.

Jöjj el Szentlélek Isten!

Dr. Fáy István

Nagy veszteség érte vármegyénket: dr. Fáy Istvánt Zemplén vármegye főispánjává nevezte ki Magyarország Kormányzója.

Dr. Fáy István rövid ideig állott vármegyénk élén, de ez alatt is megmutatta, hogy kiváló képességekkel, nagy gyakorlati és szociális érzéssel, kivételes akaraterejével és teltrekészséggel megáldott férfiú.

Nehéz időkben, az aszály és inség korszakában jött hozzánk. Gyorsan felismerte a vármegye népének súlyos gazdasági viszonyait, az egész országban nálunk legjobban sanyalódó földmunkás-osztály siralmas helyzetét, megértő szíve cselekvésre készítette, s nemcsak a vármegye segítségnyújtásával, de kormánysegély szerzésével is iparkodott javítani a kétségbeesett helyzetet.

És most, amikor a második, még súlyosabb aszályos esztendő ránk köszöntött, amikor Fáy főispán alaposan megismerte a vármegye minden községének és minden rétegének szükségletét és kívánságait, elvezetik és elviszik tőlünk.

Benne biztunk és tőle vártunk segítséget, biztatást e nehéz időkben. — Csalódtunk, mert elvették tőlünk.

Irigységgel gondolunk Zemplén vármegyére, mert tőlőtől — talpig kiváló férfiul, egész embert kapott tőlünk.

Ugyanekkor a hála és mélységes tiszteltetés érzésével bucsuzunk dr. Fáy Istvántól. Őszintén kívánjuk, hogy közéleti munkásságát hasonló tempóban és eredménnyel új állomáshelyén is a vármegye népének megértő ragaszkodásával sokáig végezhesse.

Áldja meg a jó Isten!

— Nem elég lélekben együtt érezni Krisztussal és az Ő Egyházával, hanem nyíltan mellője kell állni. Ha tehát Krisztus hívének vallja valaki magát, mutassa meg azt külsőleg is: járjon a templomba.

Kinevezték az új főispánt.

Horthy Miklós kormányzó — dr. Fáy István főispán távozásával vármegyénk főispánjává vitéz dr. Ricsó-Uhlarik Béla földmívelésügyi osztálytanácsost nevezte ki.

A vármegye gazda-közönsége nagy érdeklődéssel néz az új főispán működése elé, aki mint hivatalos szakember — sokat tehet és javíthat a súlyos gazdasági helyzeten.

Nehéz feladatot vállalt — dr. Fáy István után vezetni és irányítani a vármegyét.

Meg vagyunk győződve, hogy erős elhatározással és tettekességgel jött hozzánk, s odaadó tevékenységgel, megértő jóindulatával hamarosan megszerzi háláját és tiszteletteljes ragaszkodását a vármegye népének.

Isten segítő áldása kísérje munkáját!

Az új Főispánt Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága f. hó 25-én iktatja be díszgyűlés keretében.

Nem hitetlenek! Inkább tudatlanok.

Vasuton egymással szemben ül egy pap és egy hitetlenkedésével pöffeszkedő uras. Ez utóbbi így szól: — Főtisztelendő uram, én felvilágosult, hitetlen, diplomás ember vagyok. Nem hiszek sem Istenben, sem ördögben, sem a mennyben, sem a pokolban.

— Uram, foglalkozott-e ön valaha is a katolikus vallás tanaival? — kérdi a katolikus pap.

— Nem én, sohasem vettem kezembe ily népbutító férciratokat.

— Olvasta-e legalább az újszövetségi Szentírást?

— Azt sem.

— No és az orvosi tudománnyal foglalkozott-e?

— Nem, felelte az ügyvéd.

No és merészelné-e megoperálni valakit, vagy merne-e orvosságot rendelni súlyos beteg ember társának?

— Hát, hogy tehetném ezt, amikor nem értek hozzá!?

No lássa, ezt bolcsen mondta. De hogyan alkothat véleményt és hogyan ítélkezhet a hit tanításairól, amikor saját bevallása szerint azokat sem ismeri! — Maga barátom sok hasonlóan gondolkodó ember társával együtt nem hitetlen, hanem tudatlan! —

Bölcs és igaz megállapítás, hogy akik hitetleneknek mondják magukat, ezt vagy álbüszkeségből vagy tiltkos büneik okozta lelkiismeret-furdalás elleplezése miatt, de legtöbbször tudatlanságból mondják.

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ UR BESZÉDE AZ ANYÁK ÜNNEPÉN

Az egész ország tisztelget, megbecsülését és hálaíráit kívánom tolmácsolni azoknak a magyar anyáknak, akik hiven és önfeláldozóan megteszik a maguk kötelességét a ma oly nehezen küzködő családdal, a sorsüldözött hazával és a válságoktól megviselt társadalommal szemben. Azoknak a magyar anyáknak, akik tudják, hogy az életnek ma fokozottabb szenvedéseit is bőven kárpótolják őket az anyai szív mélységes örömei és különösen azoknak, akik nem tévesztik szem elől, hogy az Isten áldását nem szabad elhárítani maguktól.

Az országban sok helyen mintegy járványszerűen pusztít egy erkölcsi betegség. E romboló irányzat hatása alatt vannak, akik azt képzelik, hogy elég, ha egy-két gyermekük van, az majd tovább folytatja fajtájukat. Elfelejtik, hogy az emberi élet sorsa Isten kezében van s igen sokszor megéssük, hogy az egyetlen gyermek elhal a szülőket öregségükre nem veszi körül a gyermekek és unokák szeretete és gondozása s nem marad egyebük egy puszta fakeresztnél a temetőben, házuk és földjük pedig idegen kézre jut haláluk után. Mindenkinek meg kell tennie kötelességét fájával szemben, ha nem akarja, hogy ősei templomának tornyában elnémuljanak a harangok, hogy apáinak házában idegen jövevények üssenek tanyát és hogy a föld, amelyet nemzedékeken át az ő családjának verejtéke öntözött, a jövőben másnak hozza a gyümölcsöt.

Az egész társadalom életének alapja a házasság s annak gyümölcse a gyermek. A család az a sejt, amelyen

keresztül a nemzet tovább fejlődik és ha a sejt beteg, a nemzet is elsorvad.

Valamikor a magyar nagysága egyenlő volt a ma hatalmas nyugati népekével. Évszázadokon át tizedelték a magyar népet a hősiességek és fajtánk egyre vérezett. Számban kis nemzetté lettünk. Ha ma mi magunk ritkítjuk sorainkat önzésből, vagy erkölcsellenes, káros irányzatnak hódolva, könnyen támadhat az a veszély, hogy a pusztulásnak kitett helyeken csupán történelmi emlékké válik a magyar név. Aki elbukik a küzdelemben az hős, de aki önmaga itéli pusztulásra saját fajtáját és engedi át másnak ősei örökét, az sem szánalomra, sem megbecsülésre nem tarthat számot.

Mindenkinek, nemcsak az államnak és a köztestületeknek, hanem a vállalatoknak és a magánosoknak is kötelessége, hogy egyenlő alkalmasság esetében annak adjanak munkát és azt alkalmazzák, akinek nagyobb családja van. Az egész társadalom fordítson minél nagyobb gondot a gyermekek gondozására, a gyermekegészségügy minél intenzívebb fejlesztésére, a nevelés megkönnyítésére, a tehetséges gyermekek felkarolására, bárhol ringott bölcsőjük, bármily kicsiny kunyhóban, hogy a magyarság fájának fiatal hajtása nemcsak minél dusabb, de minél életerősebb is legyen.

Mindnyájunk szívében ott él a gondos és önfeláldozó anyai szeretet emléke, az édesanya soha el nem halványuló képe. Mindenki csak megbecsülést és tiszteletet érezhet a magyar anyák iránt. Elérkezett a végső ideje annak, hogy ezt az érzést tettekre váltsuk.

Menjünk fel a Katolikus Nagygyűlésre!

A Máv utazási kedvezményt ad.

Szeptember 28-án veszi kezdetét a magyar katolikusok seregszemléje, amelyen nemcsak a főváros, de a vidék katolikus tömegei is óriási arányokban vesznek részt.

A nehéz idők sokat távoltartanak, de tíz- és tizezrek — az ország minden részéből — még a legnagyobb takarékoság útján is alkalmat és módot találnak résztvenni a katolikus táborozás tüneményes összejövetelén.

A diszgyűlések országos hírvé szónokai az Eucharisztikus körmenet öntudatos áhítata és félmilliók tömeghatása vonz és buzdít minden katolikust, akinek szívében Krisztus hite még lángol és aki — anyagi erejéhez mérten — nem sajnálja pár garasát a lelkek ügyének felkarolásától.

A nagygyűlésen és körmeneten részvételre jogosító jelvény ára 50 fillér, a vasúti igazolványé pedig 1 pengő. A vonatokon kedvezményes jegyet csak azok kapnak, akik a jelvényt és igazolványt megveszik.

Akik csak egy napra: szeptember 29-ikére kívánnak felutazni, azok a Békéscsabáról induló keresztgyors-vonaton is felutazhatnak és még az éjjeli órákban visszatérhetnek.

A résztvenni akarók minden reggel a szentmisék után jelentkezhetnek a piébanán, ahol minden felvilágosítást és utbaigazítást megkapnak. Jelentkezéseket csak szept. 24-ig fogadják el.

Akik tehetik, vegyenek részt a katolikus magyarság országos ünnepi felvonulásán.

Erkölc- és családvédelmi törvények körvonalai

Az Actio Catholica Országos Elnöksége összeállította a család és erkölcs fokozottabb védelme tárgyában az Actio Catholica részletes javaslatát.

Az Actio Catholica memorandumja az általános elvek kifejtése után hét részben csoportosítja azokat a javaslatokat, amelyeket a családalapítások megkönnyítése, a meglévő családok megerősítése, a családi élet széttörlésének megakadályozása, a család felbomlásának korlátozása, végre a családon kívül jutott gyermekek és nők védelme tekintetében megvalósítani szükségesnek tart. Szociális téren kívánatosnak tartja a házassági tanácsadás intézményének nem kötelező jelleggel való bevezetését, az anya- és csesemővédelem országos kiépítését, a mezőgazdasági népesség anyasági biztosításának (terhességi, szülési, szoptatási segély) megvalósítását, a nagy családok támogatására családvédelmi alap felállítását, a munkabéreknek családi pótlékkal vagy pedig családi biztosítás keretében adott járadékkal való kiegészítését.

A kiskorúak hathatósabb védelme érdekében lehetővé kívánják tenni a gyermekek javát elhanyagoló szülő és gyám hatáskörének célszerű korlátozását, a gyermekek tartása és elhelyezése tekintetében a gyermek érdekeinek teljes biztosítását, a gyermekfogadás intézményének bevezetését, a nők gyámságának lehetővé tételét, végre az intézeti, hivatali és hivatásos gyámság intézményes törvényi megvalósítását.

A köz- és magánszolgálati jogviszonyok körében a családi pótlék intézményének teljes kiépítését kívánja a memorandum, hogy a pótlék nagysága a megélhetési viszonyokhoz valóban alkalmazkodjék. Szükséges lenne a memorandum szerint a nők hivatali alkalmazásának korlátozása és férjes nők hivatali alkalmazásának — a szerzett jogok sérelme nélkül való — megszüntetése. Rendezni kellene a cselédkérdést is, egyrészt a cselédek erkölcsi és szociális igénye-

inek védelmére, másrészt a szolgálatadó családjának érdekében is. A közoktatás terén az ifjúság lelki gondozásának megszervezését, valamint a tandíjak és vizsgadíjak a család tagszámahoz való arányosítását kívánja a javaslat.

A büntetőjog körében elsősorban a magzatelhajtás körül elharapódzott visszaéléseket kívánja kiirtani a javaslat és e célból a kérdésnek új szabályozását terjeszti elő. Büntetni kívánja azt a szülőt vagy gyámot, aki tartási vagy gondozási kötelezettségeit szándékosan elhanyagolja és ezzel a gyermeket esetleg az erkölcsi züllés veszélyének teszi ki. Újra kívánja szabályoztatni a memorandum a házi fegyelem jogkörét, leánygyermekerkölcsi veszedelmének korhatárát föl kívánja emelni és a fiukra is kiterjeszteni, a magánjogi csábítás súlyosabb eseteit büntetőkövetkezmények alá javasolja helyezni, a szemérem elleni bűncselekmények hivatalból való üldözését és mellékbüntetések kiépítését kívánja.

A közrend és közerkölcsiség érdekében korlátozni kívánja a memorandum a bírósági tárgyalások nyilvánosságát és a bűncselekményekre vonatkozó híradások és képek sajtó útján való terjesztését. A pornografikus sajtótermékek mellett az üldözést kívánja terjeszteni a szennyirodalom termékeire is. Szükséges lenne, hogy a kiskorú mindennemű ügyéről a hatóságok az illetékes gyámhatóságot vagy a fiatalok bíróságát értesítse, a családi élettel kapcsolatos kérdések elintézését lehetőleg minél kevesebb hatóság hatáskörébe kellene összevonni.

A memorandumról már a mai állapotában is jelentős család- és erkölcsvédelmi törvénynek a keretei bontakoznak ki, amely törvénykönyv nagy mértékben hozzájárulhat majd a magyar nemzet erkölcsi megújulásához.

A memorandumról most Hóman Bálint elnökletével miniszterközi bizottság tanácskozik, azután sorozatos minisztertanács elé kerül,

Tiszántuli gazdabajok

Gyökeres orvoslást kívánnak az endrődi gazdák

Negyszáz magyar kiscgazda gyűlt össze szent István-napján az endrődi Katolikus Nép-házban, hogy általános és mindinkább súlyosabb bajukat ismerelve, orvoslást kérjenek az ország sorsát intézőitől és némi reményt, bizakodást merítsenek a jövőre.

Délután fél 10 órakor ünnepi nagymisére testületileg zászlóalatt vonultak fel Endrőd és környékének gazdái, hogy hálat adjanak Istennek a velt jókért és vigasztalást, erőt kérjenek tőle a jelen görnyeszülő terhelnek viselésére.

Az ünnepi szentmisén, melyet Csernus Mihály apátplebános végzett, jelen voltak: dr. Pálka Pál a járás főszolgabírája, Timár Imre bíró vezetésével az előjáróság több tagja, a helybeli tanácsület és ipartestület képviselője, s mintegy tíz gazda- és polgárikör népes küldöttsége.

Az endrődi „gazda-nap” diszközgyűlését Varju József gazdálkodó, a Katolikus Népszövetségi Kiscgazdakör elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a gyomai járás Főszolgabíráját, Varga László gazdasági tanácsost, a Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara és dr. Darók József, Békésvármegye Gazdasági Egyesületének titkárát. „Ez a gyűlés nem rendbontás, nem politikai demagógia, hanem a kiscgazdatársadalom összefogása és közös erőfiféjtése óhajt lenni súlyos helyzetének javítására. Az orvos sem tud gyógyítani, ha a beteg némán hallgat belegségéről. A kiscgazda osztály is azért sorolja fel bajait, hogy ország intézői közvetlenül megismerjék és lehetőség halárán belül orvosolják súlyos bajait.”

Majd Kovács Mátyás igazgatótanító és Stefán Béla tanár ismeretle az előkészítő bizottsághoz benyújtott indítványokat és az erre vonatkozó határozati javaslatoknál.

A közgyűlés Csernus Mihály apátplebános, Kalmár Vince, Uhrin Péter és Kovács Ferenc felszólalása után alábbi 10 pontba foglalta össze a gazdák kívánságait:

1. Kivánják — a 32 pengős buzaár mellett megállapított — adózárs sürgős átszervezését. Az aszályos vármegyékben a kataszteri tisztá jövedelem 25—45 %-os mérséklésél, s az ennek alapján előírt adónemek összegének méltányos leírásál. Amennyiben ez nem volna megoldható, az esetben 17—18

pengős alapon — minőség szerinti értékelve — a buza-adó bevezetését.

2. Kivánják a vasuti személy- és teher díjszabály mérséklését, — az újabb kereskedelmi szerződések kötésénél — több ipari nyersanyag és közszükségleti cikk ármérséklő beengedésével a termény és állatkivitel vámkedvezményeinek biztosítását.

3. Kivánják az olesó kötelező állami tűz- és jégbiztosítás sürgős bevezetését, — s az özszes ármentesítő társulatok államosítását, vagy a társulatok személyzetének az állam fizetési osztályokba való besorozását — minden más kedvezmény és pótlék megszüntetésével.

4. Kivánják a tisztviselők és nyugdíjasok fizetésének rendezését, a létminimum és létmaximum megállapítását, a fizetési osztályok előrlésével a háború előtti korpótlékos és nagyobb családi pótlékos rendszer visszaállítását.

5. Az aszályos vármegyékben az 50 holdan aluli inségelt szenvedő birtokosok részére megfelelő mennyiségű vetőmag — kölcsönzését — egy év utáni visszafizetéssel.

6. Kivánják a gazdaadósságok végleges rendezését, 50 éves 4 %-os állami költségek kibocsájtásával a gazdák adósságainak állami átvállalását és a régi örökváltási földet mintájára azok közadók módjára való törlesztését.

7. A Hármaskörös hajózhatóvá tételét szolgáló munkálatok sürgős megindítását, s az ehhez szükséges 6 millió pengő folyósítását.

8. Kivánják a Tiszántul szikes területeinek javítására — 10 éven át — évi 5 millió pengő államkölcsön folyósítását, s ez által a kubikus munkások kenyérkeresetének biztosítását.

9. A gazdaadósságok rendezésével kapcsolatban a mezőgazdasági hitel s ezzel a közgazdasági vérkeringés megindítását.

10. A fővárosi állatvásárok díjszabályainak és mellékköltségeinek csökkentésél. — Az egyhangulag elfogadott javaslatoknak a vármegye Főispánjához és az illetékes miniszteriumokba való eljuttatására Csernus Mihály apátplebánost és dr. Tüköry József nagybirtokost kérték fel.

Majd Varga László a Tiszántuli Mezőgazdasági Kamara és dr. Darók József a vármegyei Gazdasági Egyesület részéről üdvözölkék az impozáns nagy-

gyűlést és ígérték meg a két testület odaadó támogatását.

Csernus Mihály apátplebános zárószavaiban elismerésél tolmácsolta a jelenlevő gazdabornak a nyugodt, higgadt és a gyűlés tárgyaihoz méltóan komoly viselkedésükért, s a tárgyilagossághoz szólásukért. Reméli, hogy illetékes faktorok meghallják a segélykiáltást és honorálják a nehéz sorsában is hazafiasan és kötelességföldön gondolkodó termelő osztály jogos és méltányos kívánságait.

A lelkes gyűlés a himnusz éneklésével ért véget. —

A gazda gyűlésen előterjesztelt indítványokat és határozatokat alábbiakban részletesen is közöljük azért, hogy vármegyénk gazda-népe bő tájékozódást nyerjen az őt érintő fontos kérdések taglalásáról, másrészt a különféle gazdasági egyesületek és alakulatok is foglalkozhassanak velük.

Varju J. Imre kiscgazda I. indítványa:

„A kiscgazda társadalom kéri a m. kir. Kormányt, hogy a 32 pengős buzaár mellett megállapított, s csak jelentéktelen mértékben csökkentett adózárs sürgősen vegye átszervezés alá. — A mai termény és állatárak mellett legalább 30 százalékos adócsökkenés volna méltányos.” —

Amennyiben ez nem volna keresztülvihető, tisztellel kérjük a buzaadó bevezetését. —

Megoldási módként javasoljuk:

Minden járásban bizassék meg 1-2 malom, vagy raktár, ahol az adófizelő gazda — bárt kapna a beszállított buza mennyiségéről és minőségéről. (Az igazságos eljárást a gazdasági felügyelők vezetésével a malomellenőrök és 1-1 községi esküdt ellenőrizné. Tehát új terhel nem jelentene ez sem a félnek, sem az államnak.) Az adóügyi hivatalok a beszállított 76 kg. fajsúlyu buzáért 18-, a 77 kg.-os buzáért 18.20, a 78-asért 18.40 a 79 kg.-os buzáért 18.60 és a 80-os buzáért 18.80 p-öt számolnának el adóba és adóhátralékba. —

A 80-82 kilógrammos, kitűnő sikértartalmu búzáért értékelje az állam a Futura vagy más intézmény útján a külföldön; esetleg a kiscparosság részére szükséges nyersanyag és más közszükségleti cikkek becserélésére is fordíthatja. —

A gyengébb minőségű búzáért felörles alá kerülne. A malom 60 kiló kenyér és 10 kg. főzőlisztet adna 1 mázsa buzáért. — A kenyérliszt 25 f., a főzőliszt 32 filléres áron felhasználható volna a katonaság részére, a közmunkáknál és fizetésük 5 százalékáig a lisztviselőknél, akik e mennyiség értékéig lisztjegyet kapnának.

Az örlés fejében állandó korpamennyiség 8 pengős áron elősegítené a lakosság állattenyésztésére kívánatos fakormány-szükségletének beszerzését. —

Varju J. Imre II. indítványa:

„A magyar kiscgazda tábor alázattal kéri a m. kir. Kormányt, hogy újabb kereskedelmi szerződések kötésénél — több ipari nyersanyag beengedésével nagyobb vámkedvezményt biztosítson a termény, továbbá az állatkivitelnek. — Belföldi viszonylatban a MÁV. személy- és teheráru fuvarlételeinek leszállítását tartjuk kívánatosnak. — Hason oda a m. kir. Kormány, hogy a fővárosi sertés és marhavásárok különféle díjtételei jelentékenyen csökkentessenek.” —

Megokolás: 1. A magyar gazdatársadalom terményeinek és állatárainak 50 százalékos csökkenése mellett ruházati és más életszükségleti cikkekért majdnem annyit fizet, mint a 30 pengős buzaárak mellett. — A beengedett olcsóbb ipari nyersanyag a kiscparos osztályt hozná olyan helyzetbe, hogy olcsóbb előállítás esetén több kereselhez jutna a kiscgazde osztály szükségleteinek ellátásával. —

2. Legalább 33 százalékos vasuti díjcsökkenés lehetővé lenne, hogy ügyeinek-bajainak intézésére, jelentősebb bevásárlásainak eszközzésére a falu népe igénybe vehesse a vasutat is. A megszaporodott utasok száma jórészt pótolná a díjcsökkenés folytán előálló veszteséget. — A termények és állatok fuvarlételeinek csökkentése pedig elősegítené a nagyobb szállításokal; némi megtakarítást jelentene a gazdának, de előny a város fogyasztó közönségének is.

3. Békésvármegyéből minden felszállított sertés után 12-14 fillér a szállítási és eladási mellékköltség. Az alacsony állatárak mellett ezt képtelenség elviselni. 14-16 féle cimen számolnak el lértéseket. Ennek megszüntetése a legszükségesebb kívánságunk.

Varju J. Imre III. indítványa:

A.) „A kisgazda társadalom egyik legfontosabb és legsürgősebb kívánsága a kötelező **állami jog- és lízbiztosítás** behozatala az egész országra nézve. Ennek megvalósítását alázattal kéri az ország Kormányától.“

Indók: A magán társulatoknál oly magas díjat szednek, hogy lehetlenné teszik a különben rendkívül fontos biztosítást. De szükséges az állami-kezelés azért is, mert a biztosításból származó nagy jövedelem jelentős alajját képezné a földmunkások agkori biztosításának is. — A magán-társulatok lízviselői általában sokkal nagyobb fizetést élveznek, mint az állam alkalmazottai. És ha még így is óriási nyereségről számolnak el, ugyanaz kisebb díjtételek, de kisebb fizetések mellett megmaradna az állam javára.

B.) „Az ország súlyos gazdasági válsága, az állástalan diplomások ezreinek bizonytalan jövője, a várható hadsereg szaporítás kérdése — **sürgősen megoldását kívánja a lízviselői fizetések rendezésének is.** — A kisgazda társadalom nem akarja gyöngíteni a fogyasztó elem felvevő képességét. De a leherviselés nehézségei mégis rendezést követelnek. — Általános nézet az, hogy a **háborúelőtti fizetési rendszer állíttassék vissza.** — Megállapítandó a létminimum a nőllen, hajadon és gyermektelen lízviselők, állami, köz- és magánlízviselők részére, visszaállítandó a működési időhöz kötött korpóllék, kedvezményben részesítendő a jelentősebb családi póllék nyújtásával a sok gyermekes lízviselői családok, de ugyanakkor megállapítandó a magasabb fizetési osztályok mérsékelt törzs fizetése, s a fizetés **maximuma is**, amely nyugdíjasoknál sohasem érheti el a lényeges szolgálati időben utalt teljes fizetést. — Foglalkoznunk kelle kérdéssel, mert **Csonka-Magyarország a mai lízviselői és nyugdíj terheket nem bírhatja!** — Ugyancsak megszüntetését kívánjuk az olyan kettős állásoknak is, ahol az együttes jövedelem a 300 pengőt felülhaladja. Képviselők — külön lízviselői póllékol vagy másnemű díjat ne élvezhessenek.

Uhrin M. Vendel és az ugariz gazdák közös indítványa:
Az egymásután következő aszályos év, másrészt a tulalacsony állatárak, nemkülönben a községünkben hetek óta dühöngő sertéspestis és baromfi kolera — lehetlenné teszik az adófizetés pontos teljesítését. —

— Az endrődi kisgazda társadalom 50 százalékos adócsökkentésért **folyamodile a Nagyméltóságú Pénzügyminiszter úrhoz.** Kéri továbbá azt, hogy a fennmaradó 50 százalék felét 1936 augusztus havában, másik felét pedig addig négy részletben fizelhesse le.“ —

Minden kat. hold föld (velőmag, munkálatás, állattartás, szerszám javítás, eselédfizetés, csemlési illeték stb.) mintegy 4 mázsa búzát igényel. — Ezenfelüli mennyiség szolgáltálna az adó, a kamatot és a gazda kenyerét, megélhetését. —

Buzában kat. holdankint általában a 4 mázsát alig értük el, a tengeri még gyengébb termést hoz.

Készletünk nincs, mert az 1934. esztendő hasonlóan aszályos volt.

Kérelmünk kieszközlésére — dr. Tüköry József nagybirtokos és Csernus Mihály apátplebános vezetésével — küldöttségel menesztünk a vármegye Pénzügyigazgatójához és a Pénzügyminiszterhez s annak támogatására alázattal felkérjük vármegyénk mélyen lízített főispánját: dr. Fáy István Öméltóságát. —

Az ugariz gazdák II. indítványa:

Az endrődi gazdaközönség alázattal kéri a Földművelésügyi Miniszter Ur Öméltóságát, hogy az év folyamán a **külföldről behozandó és hízalásra szánt tengeriből elsősorban a 100 kat. holdon aluli, aszálytól sújtott gazdák és körzetek kapjanak megfelelő mennyiséget.** A tengeri árának fizetésére 5 havi halasztást kérünk, hogy a tengeriből felhízalt állataink eladási árából fizelhessük azt ki. — Még a jobb vagyoni állásu, adósságmentes gazdák nagyrésze sincs abban a helyzetben, hogy a teljes vételárat egyszerre fizelhessék. Annál kevésbé lehet meg ezt azok, akik a jelentéktelen mennyiségű és önmaguktól elvont gabona eladásából kamalfizetésre is köteleztek.

II. Az aszálytól immár második évben súlyosan szenvedő Endrőd község gazdatársadalma részére **buzavetőmagot** kér a lakosság. A velőmagot 5 százalékos kamattal együtt 1936. év augusztus 15-ig kérjük természetben visszafizelhelni. —

Előnyösen támogatja kérelmünkkel az egységes minőségű búza-termelés gondolata is, melyet a velőmag kölcsönzés lényegesen elősegít. —

Kalmár Imre és Rácz Lajos indítványai:

I. A gazdatársadalom lízletteljes kéreessel fordul a Nagyméltóságú M. Kir. Kormányhoz, hogy a **termény és állatok kivi-**

tele ellenében elsősorban a mezőgazdaságot érintő közszükségleti cikkeket engedjen be az országba — mint csereárut, s ezt akár a flangya, akár más intézmény útján — a közvelítő kereskedelem kizárásával — olcsóbb áron közvellenül juttassa el a gazdaközönséghez. —

II. **Sürgősen rendezni kérjük a gazdaadósságot is.** A védettség csak átmeneti intézkedés, amelynek ilyen aszályos időben elegend tenni nem tud az eladósodott gazda.

Amíg a kisgazda osztály adóssága rendezést nem nyer, addig annak adófizetési képessége és vásárlási készsége sem javul, s így nem tehet elegend az állammal szemben, de nem futhatja megélhetéshez a tőle élő kisipari és kereskedő osztályt sem. —

a.) Megoldási tervzetünk az volna, hogy **az összes gazdaadósságot — vállalja át az állam és a hízlező bankoknak adjon államkötvényt.** —

A tőke 4 százalékát — mint annuitást és kamatot — 50 évig az államnak törlesztene le a gazdaadós. Ezt vállalhatná a gazda közönség oly feltétellel, hogy természetben azaz búzában legalább 16 pengős áron törlesztene az évi rátákat. — A bankok 3 1/2 százalékot kapnának, míg a kezelés költségeinek fedezetül szolgáltálna a 1/2 százalék.

Az állam minden évben bevállalná a kötvények 2 százalékát, így a hízlezők is biztosan megkapnák tőkétiket.

Méltányos e kívánság azért, mert a gazdák 30-32 pengős buzaár mellett vették igénybe a hitelt. Akkor földjük 30-40 százaléka bőséges fedezetel nyújtott. Másként nem is folyósították volna bankok a hitelt. Most az egész birtok ára alig fedezi az adósságot.

Ha egy kereskedő, bankár, vagy iparos fizetéseképtelen lesz, tartozása 20-50 százalékának biztosításával, kiegyezik hízlezőivel. — Egyedül a gazda legyen az, akinek 100 százalékban elegend kell tenni, még ha koldusbotra is jut?

b.) Másik megoldás az volna, hogy **pénzünk külföldi értékéig bélyegezze le állam a pengőt**, s új kibocsátással szaporítsa a pénzkészletet. Az így bekövetkező 30-50 százalékos áremelkedés minden állami segítség nélkül tehetővé lenne a gazdaadósságok törlesztésével. — A lízviselői osztálynak adják vissza a fizetéscsökkentéssel elvont tőbbletet és így alig érzik meg az áremelkedést.

Kalmár Imre III. indítványa:
Az elszegényedett kisgazda osztály — nem képes ellátni a lerongyolódott földmunkás ré-

teget. — A telepítés segíthet rajtuk akkor, ha megfelelő tőkét is kapnak a telepesek behúzásra, felszerelésre. Az állam mai nehéz helyzetében alig nyújthat jelentősebb összeget, s az is csak korlátozott számú munkáscsalád felsegítésére lenne elegendő. —

Kívánatosnak és feltétlenül megoldandónak tartjuk az Ármentesítő társulatok államosítását. Tudvalevő dolog, hogy e társulatok személyi kiadásai a leglőbb társulatoknál messze felülhaladják az állami lízviselők és alkalmazottak javadalmát. — Államosítás eselén oly nagymérvű megakarítást lehetne elérni, másrészt a különféle „inségmunkákra“ beállított községi és vármegyei hozzájárulások is felhasználhatók volnának, s így a munkások ezrei jutnának minden újabb megterhelés nélkül rendes munkaalkalomhoz. —

De kívánatos ez azért is, mert az Ármentesítő társulatok székhelyeinek körzetében lakó munkások aránytalanul nagyobb mértékben alkalmaztálnak, mint a távollévő községek nyomoruságosabb viszonyok között tengődő munkásai. —

A Körös-Tisza-Marosármentesítő társulat most a bábolnai, tehát békési szakaszon mintegy 840 munkással 146.000 P.-ös munkát végeztet. — A munkások közül 398 szentesi és csak az 430 az egész Békésvegyéből. — Ugyanakkor más szakaszon is dolgoznak Szentés és környékére való munkások. — Ez az eljárás is indokolja azt, hogy állami kezelés mellett pártatlanul, kizárólag az egyes községek munkásviszonyainak mérlegelésével végeztessenek az ármentesítő munkálatok. —

Az endrődi — ármentesítő adó fizelő — gazdatársadalom orvoslásért fordul a vármegye Főispánjához és a M. Kir. Földművelésügyi Miniszterhez. —

Vaszkó Pál indítványa:
„Ugy a gazdatársadalom, mint a munkásság közös érdekét szolgáltálna a **Hármaskörös hajózhatóvá tételét** szolgáló munka sürgős megindítása.

Amíg a termelő osztály buzájért mázsánként legalább 1 pengővel több árat érhet el, ugyanakkor a munkások ezrei is kapnának foglalkoztatást pár év tartamára. —

Az endrődi kisgazda-osztály alázattal kéri a Nagyméltóságú M. Kir. Pénzügy- és Földművelésügyi Miniszter Urakat, hogy e munkálatokat, melytől Békés-vármegye jelentős segítséget remélhet, mielőbb megindítani mellőztassanak. —

Egy milliárdon felüli költségvetésnél nem lehet akadály 5-6 millió pengő beruházása, amikor

ellől a Tiszánul lekintélyes része megnyugvást és segítséget kaphat. —

II. „Az állam — 10 éven át — évenként 5 millió pengő hitelt nyújtson a szikesterületű földek gazdáinak talajjavításra. —

Minden kataszteri hold után 200 pengő kölcsönt kérünk. Ebből a községek előjáróinak ellenőrzése mellett 100 pengő értékű föld-terítési munkát végzetmenek gazdák a községek kubikus munkásaival. A másik 100 pengőt saját gazdaságában használná fel a végzett terítési munkálatok fuvardíjainak térítése címén. —

A birtokosok a második évtől kezdve évi 6 százalék kamattal mellett 5 év alatt törlesztlenék le a kölcsönt. —

A heteritelt és megjavított szikes területek évi 5-6 mázsás hozama feltétlenül biztosítaná a hitel törlesztését.

A gyakorlat igazolja másrészt, hogy az így munkált és termővé tett földek adják a leg-súlyosabb — 83 — 85 kilós és legsikérdusabb búzákat. A csapadékban dúsabb Dunánul termelhet nagyobb mennyiségbenavaszi kapásnövényekkel, a Tiszánul keményebb és csapadékban szegény földje csak őszi vetéssel terem nagyobb biztonságban. — Ezért kívánatos e szikes, még legellettésre is alig alkalmas területek megjavítása. Ily megoldással az állam sem hoz felesleges áldozatot, viszont 5 év alatt több mint 1 millió hold, ma holdanként 30—60 pengőt sem érő föld válik jóminőségű termőfölddé. — Ennek termése elegendő az egész földmunkásság kenyérszükségletének biztosítására.

Indítványom támogatására kérem felkérni a Főispán Ur Öméltóságát és Temesváry Imre képviselő ur Öméltóságát.

A gyűlés egyhangulag magáévá tette a mezőgazdaság nagy érdekeit szolgáló indítványokat. —

A gazdaggyűlés felirata a Kormányhoz:

Nagyméltóságú Földművelésügyi Miniszter Ur!

Az 1928 óta leromlott termény és állatárak, a legutóbbi két éves aszály és fagykár oly válságos helyzetbe hozta a falu kisgazda társadalmát, hogy keserű jajkiáltással fordul segítségért Excellenciád utján a Nagyméltóságú M. Kir. Kormányhoz.

Az elképzelhetetlenül súlyos helyzetünkön apró-cseprő javítás, foltozgatás semmit sem segít. —

Általános, gyökérigható intézkedésekre van szükség, hogy az ország termelő rétege levegőhöz jusson és amíg megélhetését biztosítva látja, ugyanakkor eleget tudjon tenni polgári kötelezettségének is.

A hét szük esztendő alatt a kisgazda terhek és adósságok, a mindjobban növekedő adóhátralékok olyan helyzetet teremtettek, hogy az állam intézményes segítsége nélkül — minden szorgalom és esetleges jó termés mellett sem tud már segíteni önmagán a gazdatársadalom.

Békésvármegye Endrőd községének gazdái — azért jöttek össze, hogy legégetőbb bajait, panaszait összegezve, méltányos kéréseiket őszintén feltárva — közös kérelemmel forduljanak sürgős segítségért Nagyméltóságodhoz, mint a magyar gazdatársadalom illetékes Képviseleljéhez.

Mély alázattal kérjük, méltóztatssék nb. figyelmére méltatni jegyzőkönyvbe foglalni a kívánságainkat és oda-hatni, hogy a lehetőség határában belül mielőbb kellő intézkedések tétessenek a gazdatársadalom megmentése érdekében. —

Mély tisztelettel vagyunk Nagyméltóságodnak

alázatos szolgálói:

Endrőd, 1935. aug. 20-án

Varju József — Kovács Mátyás
kisgazda, elnök. jegyző.

Endrődi küldöttség a főispánnál.

Az endrődi gazdaggyűlés határozatait és írásbeli felterjesztéseit dr. Tüköry József nagybirtokos és Csernus Mihály apátplebános szept. 10-én adta át dr. Fáy István főispánnak azon kéréssel, hogy azokat párlolólag juttassa el az illetékes Minisztériumokhoz. — Fáy főispán készséggel vállalta a megbízást annál inkább, mert személyesen is többször szerzett meggyőződést a békésvármegyei gazdák súlyos anyagi helyzetéről, a kalasztrófálisan egymásután következő két inséges termés gyenge hozamáról, az állalértékesítés silány lehetőségéről. —

Az endrődi küldöttség eljáról továbbá a Pénzügyigazgatóság- nál is, hogy megértést és belátást kérjenek az aszálysújtotta endrődi gazdák részére. —

Mielőtt az illetékes minisztériumokban is előterjesztené a küldöttség az endrődi gazdatársadalom kérelmeit, előbb bevárják az e hó második felében Békésvármegye inségsújtotta körzeteit, tehát Endrődöt is látogatni készülő Kozma Miklós belügyminiszter érkezését, hogy támogatását nyerjék meg minisztériumainál.

BÉKÉSVÁRMEGYE GAZDASÁGI EGYESÜLETE

választmányi gyűlésén tárgyalt az endrődi gazdaggyűlés határozatait, azokat egynek módosításával elfogadták és elnökséget azoknak felsőbb helyre juttatásával megbízták. —

Reméljük, hogy a többi vármegyék gazdasági egyesületei és mezőgazdasági kamarái is mielőbb foglalkoznak az egész gazdaközönséget közelebbről érintő aktuális kérdésekkel. —

„Én az uramnak hitvese vagyok“

(Szinhely-uzsonnázó társaság egyik alföldi városban 1915-ben.)
Megtörtént eset.

Sassné: Nagyszerű ez a kávé. Ilyet csak Máli néni tud főzni. Hát te Lenke, meg sem Kóstolod?

Balanyiné: Tudom, hogy nagyszerű kávékeveréket használ Máli néni, de mostanában nem bírom a kávéval inni. Szalonnát és hidegfelvágottat kívánok.

Szeleiné: Talán csak nem „ugy“ vagy drágám? Hiszen alig fél éve temették el az első kisfiadat?!

Balanyiné: Nincs mit tagadnom, várom az Isten áldását másodszer is.

Szeleiné: No édes Lenkém okosabb asszonynak gondoltalak. Ugy látszik, az egyetemen ebből a tantárgyból nem vizsgáztál!?

Máli néni: Ne bántsátok Lenkét. Jól teszi, fiatal, ez a hivatása!

Rónainé: De Máli néni, hogy védheti ezt a meggondolatlanságot! Hát nem tudja, hogy Lenke az első szülés alkalmával is a halál küszöbén volt. Gyermeké rángógörcsökben pár óra alatt meghalt, őt pedig érvágással mentette meg a férjem.

Lenke: Nagyon hálás vagyok a főorvos urnak, tényleg az életemet mentette meg, de ez nem jelentheti azt, hogy nekem soha gyermekeim ne lehessenek!?

Karvalyné: Mit?! Gyermekeid? Tán csak nem örültél meg? Jó hogy gyermek-internátust nem csinálsz!

Lenke: Arra nem gondoltam. De hogy annyi gyermeket hozok a világra és nevelek fel, ahánnyal a jó Isten megáld, attól nem térít el sem betegség, sem mások véleménye!

Karvalyné: No-nó, talán pályázni akarsz a sok gyermekes anyák nagy díjára?

Lenke: Nekem a legnagyobb díj az uram és gyermekeim szeretete lesz.

Szeleiné: És azt hiszed, megkapod? Nézd csak Farkasékat. Hat gyermeket neveltek és most öreg korukra alig törődnek velük, hábe-hóba a legkisebb lányuk.

Lenke: No és ha a legkisebb nem születik meg, akkor most az sem gondolná őket. Látod, milyen jól tették, hogy nem mesterkedtek!

Karvalyné: Miféle mesterkedésről beszélsz te Lenke? Utóvégre azt teszem önmagammal, amit akarok. Az én egészségem és életem nekem az első. Ezt nem veszélyeztettem semmi poronty kedvéért. Ósdi elmaradott felfogás, hogy egész életen át pesztrálkodjam és gyermekekkel vesződjem. Én nem azért mentem férjhez!

Máli néni: (csendesesen) Hát miért angyalom?

Karvalyné: Azért, hogy az urammal egymást boldogítsuk és az életet élvezzük.

Máli néni: (csendesesen) No és csak ezt ígértétek, ezt fogadtátok egymásnak az oltár előtt?

Karvalyné: Hát nem csak ezt, de akkor meg sem gondoltuk, hogy mi a házasság!?

Szeleiné: No ezt már még sem hiszem. Hiszen 23 éves voltál te is, mikor férjhez mentél; már pedig nincs olyan lány, aki akkorra ne tudná, hogy mi a házasság célja és lényege.

Karvalyné: No és ha tudtam is. Az élet más. A megéltetés, a neveltetés és taníttatás nagy kiadást jelent. Sok minderről le kellene mondanunk emiatt. A gond és szegénység nem az én kenyerem. Ezt ne várja tőlem sem az uram, sem a gyermekek. Ezért nem értem Lenkét sem. Egy katonatisztnak nincs annyi jövedelme még Lenke tanárnői fizetése mellett sem, hogy egész légió gyermeket felneveljen.

Lenke: Én nem tudom követni a te gondolkodásodat. Amikor én az urammal megesküdtem, nem azt ígérték neki, hogy ágyasa, vágyainak kielégítője leszek a világ előtt törvényes keretek között. Én az uramnak hitvese lettem.

Ha vállaltam a házasság örömeit, vállaltam kellett az anyaság áldozatos martiriumát és a gyermeknevelés nehézségeit is. És ha életemet áldozom a gyermekemért, azt is készséggel meghozom, mert a szívem alatti magzat élete Isten és emberek előtt ép oly érték, mint az enyém. Nincs jogom tehát ahhoz, hogy én, az anya, aki

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Az új főjegyző-helyettes. dr. Pálka Pál főszolgabíró — a három havi szabadságot élvező Finta Albert főjegyző hivatali ügyeinek ellátására — **Harsányi László** füzesgyarmati adóügyi jegyzőt, ottani főjegyző-helyettest hasonló minőségben behelyettesítette. Mindenfelől nagy dicsőrével emlékeznek Harsányi főjegyző nagy szaktudásáról, fáradhatatlan munkabírájáról és pártatlan, erős egyéniségéről. Reméljük, hogy munkássága halékonyan segíti elő Endrőd község békés fejlődését.

Házasság. Kovács Ferenc kovács mesternek, az endrői lpartestület érdemes elnökének leányát szept. 23-án vezeti oltárhoz. **Szujó Vendel** kovács mester.

Az 50 holdnál kisebb gazdaságok adósságait költvénykibocsátással, a nagyobbakét kényszerregezséggel, a 20 holdnál kisebbekét adósságvállalással rendezik. A gazdaprdekeltségek körében az a hír terjedt el, hogy a kormány az 50 holdnál kisebb gazdaságok adósságainak végleges rendezését tervezi; a nagyobb birtokokra nézve még nem lesz végleges a rendezés. Az OMGE értesülése szerint, az adósságok egy részének költvényesítését tervezi a kormány. Eszerint a 20 holdtól 50 holdig terjedő birtokkategóriákban 30-35 évi lejáratlalt 3—3.5 százalékos kamatozású költvények kibocsátásával rendeznék a tartozásokat olyképpen, hogy egyénekenként bírálják el, mely gazdaságok kerülhetnek az általános rendezésbe. A 20 holdig terjedő védelt birtokok adósságait oly módon rendeznék, hogy az állam az adósságok egy részét készpénzfizetés és könyvjóváírás formájában magára vállalná. Ennél az eljárásnál is figyelemmel lesznek az eladósodás mérvére.

Vérebet uszított társaira. A bácsmezei **Bajmok** községben szörnyű gyermektragédia történt. A 12 éves **Wolf Máttyás** három lársával játszadozott a lányán. Összeveszték és Wolf Máttyás dühében kiengedte a megláncolt vérebet és ráuszította lársaira. A kulya rálamadt a szerencsétlen 11 esztendő Pénzes Mihályra és valósággal cefalokká lépte a testét.

Veszekedés közben — agyszélhűdés. Kiss Gyuláné 44 éves fehérgyarmati asszony az urával összeszólkkozott. Veszekedés közben az asszony hirtelen összeesett és meghalt. Orvosi megállapítás szerint halálát agyszélhűdés okozta.

TEPLOMI ILLEMSZABÁLYOK TIZPARANCSA.

1. Imádd a te Uradat, Istenedet, a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Azért jövel és menel a szentségi oltár elől hajts térdet és ott időzz legszivesebben, mert az Ur Jézus ott van a kenyér színe alatt.

2. A templomba beléptedkor a szenteltvízzel vess magadra keresztet, de ne locsold azt szél a kövezelen.

3. Megemlékezzél arról, hogy elül az oltáron van az Ur Jézus, tehát előre igyekezz és ne álld el az utal, ne szorongj ott, míg elül üres a templom. *Hátul azok szoktak megállni, akik szegyenlik, hogy templomba is járnak.*

4. Tiszteld az öregkört és a gyengeséget. Ha erőteljes vagy, add át helyedet az öregebbnek.

5. Ne forgolódj, ne nézegess körül, ne tekintgess hátra a kórusra, ne súgj össze a szomszédoddal, ne légy megjegyzéseket a prédikáció alatt, ne sóhajtozz hangosan bele. Ha az oltáron ki van léve az Oltáriszentség — tehát Urfelmutatás és áldozás között is — lérdeden állj, kivéve, ha fontos okból nem leheted. Az Ur-isten nagy úr, mi pedig nagyon kicsinyek vagyunk.

6. A templom Isten háza és nem divatbemutató. Az eszed az imádságon járjon és ne azon, hogy hogyan öllözköddöl ki a szomszédod.

7. Ha a padban ülsz, ne foglald el a szélét, hogy más be ne mehessen, hacsak rajtad keresztül nem bukácsol. Menj beljebb! A pad közepe is éppen olyan szent hely, mint a széle.

8. A szentmisét, istentiszteletet, prédikációt ne zavard ki és bejárással. Azért ne késs és várd be a végét.

9. Virágot, pénzt ne dobj az oltárra, az oltárterületre. A pénz helye a persely, virágodat pedig vidd mindig a sekrestyébe.

10. Ne légy tisztelelten semmivel sem Uradnak, Istenednek hajlékában.

Halálos szőlőlopás. A debreceni vizsgálóbíró helyszíni szemlét tartott Hajdunánás határában az egyik szőlőben, ahol Nyakó Sándor csősz agyonlötölte Kéki János szücsmeszert. A vizsgálat szerint Kéki szőlőt szedett és Nyakó felszólítására nem látvozott el. A két férfi dulakodni kezdett és közben elszült a csősz puskája, amely halálrasedezte a szücsmeszert.

Egy édesanya, akinek hét papgyermek van. Amerikában a kanadai Montreálban most szentelték pappá Roy Arthurné hetedik fiát. Tizenhat gyermeke volt, közülök tizenegy él. Ezekből hét pap, egy pedig apáca. A papok közül a legidősebb fiú Japánban, Jōgoshima tartományában apostoli prefektus. Az édesanyja a boldogságtól sirva hallgatta meg fiának első miséjét, akinek az oltárnál paptestvérei közül négyen segítettek. Milyen jó példát adhatott ez az édesanya gyermekeinek és mennyit imádkozhatott érteük!

Elégette gyermekét. Csapó Judit menteleki lánynak gyermeke született. Hogy a gyermektől megszabaduljon, ujszülöttjét megfojtotta, azután begyújtott a kemencébe és a kisholttestet porrá égette. A kecskeméti lörvényszék most vonta felelősségre a gyermekgyilkos anya-leányt és másfél évi börtönrre ítélte.

Elítélt templomfosztogató. A gyulai törvényszék kétévi fegyházra ítélte Derekas Károly többszörösen büntetett egyént aki legelőbb a mezőberényi evangélikus templomot fosztotta ki. A tárgyalás során Derekas több templomfosztást és más betörést ismert be.

Mire vezet az elválás. Budapesten a Jókai-utca 28 sz. házban egy főpincér már hosszabb idő óta együtt lakott **Márton Miklósnéval**. Mártonné elvált asszony volt, a főpincér pedig most van válófélben. A férfi valóperre befejezése után **feleségül akarta venni Mártonnét**. Közben azonban kibékült feleségével s a napokban azt a szándékát is közölte Mártonnéval, hogy **visszatér elhagyott otthonába**. Mártonné szót sem szőtt, azonban bezárkózott a lakásba, kinyitotta a gázcsapot és várta a halált. Mire a főpincér hazaérkezett, az asszonyon már nem lehetett segíteni, meghalt.

Dinnyemérgezésben haltak meg. A minap hollan találták Szikora Balázs 57 éves kiskunmajsai hadirokkantat. A boncolás megállapította, hogy halálát a romlott dinnye okozta. Romlott dinnyét evett, ettől bélgyulladást kapott s ez okozta szívbénulásos halálát. Dudás István cipészmeszerről is kiderült hogy hasonló ok miatt halt meg.

Egy szegény leány nyerte a hárommillós főnyereményt. A francia osztályorsjáték hárommillió frankos főnyereményét, illetve annak egy nyolcadrészét Yvette Bibouin tizenöt éves marseillei leány nyerte meg. Yvetlenek özvegy édesanyja és még nyolc testvére van.

ISTENTISZTELETI HAVI-REND:

Szeptember 22-én a varjasi és tanítóföldi iskolákban, **szeptember 29-én** a csejii és öregkerli kápolnás iskolában, **október 13-án** szintén az öregkerli kápolnás iskolában szentmise és predikáció lesz. —

Az Oltáregyesület szeptember 22-én d. u. fél 4 órakor, **a Leány-egyesület** október 3-án d. u. 5 órakor, **a Férfi-liga** október 5-én d. u. 5 órakor, **a Jézus Szíve Szövetség** október 6-án d. e. 3/4 11 órakor tartja havi összejövetelét és ájtatosságát. —

Október havának minden napján d. u. fél 4 órakor rózsafüzér ájtatosságot tartunk, melyen a bellerületi iskolák III-VI. osztályu növendékei is rész vesznek. —

A spalatói „Fekete Mária” ellopott ékszereinek csodálatos visszakerülése.

A jugoszláviai Spalatóban lévő Ferenc-rendiek temploma messze földön híres búcsújáróhely. Ott van a mindig segítő „Fekete Mária” szobra. A jótékony meghallgatást élvező hívek értékes ékszerekkel és drága koronával ékesítették fel a szobrot, amelyeket ismeretlen tettesek elraboltak. Hiába való volt minden szorgos nyomozás a templomrablók után, nem találtak rájuk.

A Spalató melletti Jezenice községben a napokban rettenetes vihar dühöngött. Nagyon sok villám csapott le, de nem gyújtott. Mégis az utolsó villám lecsapott egy Peloj nevezetű polgár házára, amelynek szalmafedélű házáat azonnal lángborította.

A tűzoltók, akik gyorsan eloltották a tüzet, eszméletlenül találták a padlón a szerencsétlen gazdát, feleségét és sógorát. A bútorok legnagyobb része összetört. Az egyik bútor darab hasadékán át falba vajt üreg látszott, melyben szintén egy összetört láda volt, melyből sértetlenül villogtak elő „Fekete Mária” ékszerei és drágakövekkel ékesített koronája.

A spalatói kórházban fekvő betegek eszméletüket ismét visszanyerve, töredelmesen bevallották gonosztevéiket. Most a falubeliek és vidékiek sűrűn látogatják a templomjaro házát, hogy a csodálatos eseten okuljanak.

MUKÁSKÉRDÉS

Földhöz kell juttatni a földmunkásnépet

a kubikosok azon tömegét, akik visszakiváncokznak a mezőgazdaságba. Steuer György, aki kitűnően ismeri az alföldi és tiszavidéki magyar földmunkások gazdasági kulturális és szociális helyzetét, a kubikosok letelepítések minden részletkérdésére kiterjedő figyelemmel igen érdekes javaslatot dolgozott ki.

— A földmunkáskérdést semmiképpen sem lehet megoldani azzal a kijelentéssel — mondja Steuer —, hogy a földmunkás nép egyik napról a másikra mezőgazdasági munkára térjen át. Mert ha csak földhöz juttatják, még nem oldották meg válságos helyzetét. A legtöbb mezőgazdasági munkáscsalád évi keresete 100—150—200 pengő. Az aratásnál és a cséplésnél átlagosan 4 mázsa búzát keresnek, holott az 5 tagú család évi búzaszükséglete jóval több ennél. Nem is beszélve arról, hogy a munkáscsaládnak a mindennapi kenyéren kívül más nélkülözhetetlen szükségletei is vannak. Különösen leírhatatlan a nyomor a kubikuslakta vidékeken: Csongrádon, Szentesen, Szegváron, Mindszenten, Hódmezővásárhelyen, Kiskundorozsmán, Endrődön, Gyomán, a Jászságban, Mezőtúron Kalocsán stb.

A tömegmunkát biztosítani hivatott vizsábályozási munkák kubikosainkat már a legjobb akaratral sem tudják oly számban és oly mértékben foglalkoztatni, hogy biztosítani a megélhetésüket. Nem marad más hátra, mint a *mezőgazdasági és földmunkás népünk egy részét*, amely megfelelő anyagi létalappal és rátermeltséggel rendelkezik, családtagjaik számára figyelembe vételével

földmunkásszövetkezetek útján letelepíteni,

mégpedig elsősorban munkás földbérleti szövetkezetekbe szervezeten kishaszonbérletek útján. Ez annál is fontosabb, mert őket a külterjes gazdálkodást folytató mezőgazdaság foglalkoztatni nem tudja. A vállalkozók sokszor inkább gépeket alkalmaznak, mint a kubikosok tömegét.

Hol telepítsünk

A mezőgazdasági és földmunkásainkat elsősorban a lakóhelyükhöz közelfekvő birtokon kellene letelepíteni. Ha ez nem lehetséges, úgy az ország határszélein, ahol egy új magyar határvidék alakulhatna ki.

Amikor Szabadka határából a trianoni béke rendelkezéseinek

megfelelően körülbelül 20.000 hold földet visszaadtak Csonkamagyarországnak, akkor Steuer György felhívta a belügyminiszter figyelmét, hogy a Tompa-kelébiai földeken tiszavidéki kubikosokat lehetne letelepíteni. A belügyminiszter nem adott helyt a javaslatnak és a jelzett földeken állami mintabirtokot létesítettek, melyben olyan nagy a teher, hogy ennyi összeggel legalább 500 kubikus családot lehetett volna letelepíteni

Harmadsorban a földmunkások letelepítésére legalkalmasabb terület a Dunántúl azon vármegyéi, amelyekben legjobban pusztít a nemzetrontó egyke. Ezek a helyeken a folyton csökkenő népességet a kubikosok letelepítésével eredeti számára lehetne feljavítani és a népesség gyarapodásának előfeltételeit ezáltal megteremteni.

A telepesszövetkezetek útján való telepítés példáját Németország szolgálhatja.

A szövetkezeti tagok közösen bírják a vásárolt földeket, közösen gazdálkodnak munkabérért és a közös haszonból részesednek

mindaddig, míg a vásárolt földeket ki nem fizették. Nálunk az OKH kötelékében működő földbérleti szövetkezetekre a szükséges tőke rendelkezésére bocsátásával igen szép hivatás várna e téren.

A telepítés pénzügyi elgondolásának alapvető létele az én fel fogásom szerint az, — mondja Steuer György — hogy a magán-gazdaságoknak kell előteremteni a telepítés pénzügyi megvalósításához szükséges lehetőségeket. A telepítéshez nyújtott hitel visszafizetése feltétlenül terményekben történjék, tehát a visszafizetési kötelezettségek behajtásakor lehetőséget nyújtsanak a telepesnek terményei eladására is. Ezáltal biztosítanak, hogy a telepes nem adósodnék el fokról—fokra és egy bizonyos idő után nem menne tönkre csak azért, mert a telepítéssel több terhet, mint előnyt kapott.

Természetesen a telepesszövetkezetek útján történő telepítés sikere a becsületes munkától, az erkölcsi megbízhatóságtól és az összetartás érzésének kifejlődésétől függ.

Mi ujság a gabonapiacon?

A kivétel még mindig lassan folyik, s ezért, bár a termés kevesebb, mint a korábbi hivatalos jelentések közölik, az árak nem javulnak. A liszántul 80 kilógrammos *buzáért* 15.90—16 pengő fizetnek pesti paritásban. Tavalyi *morzsolt tengeri* ára Pesten 15—15.50-es áron kell.

Az *endrödi és gyomai piacokon a csöves tengeri* ára 9 pengő körül mozog, de szebb tengeriért 10 pengő is hallottunk fizetni. Csanádmegyében 8—8.50-es árat fizetnek az egészséges, szép tengeri mázsájáért.

Az *állatpiacon* a sertés ára szeptember első felében 8—10 fillért csökkent. Ismétellen felhívjuk a hízaló gazdákat, hogy csak prima árukat szállítsanak fel. Szedett, durva hizókért különként 20—25 fillérral kevessebbel fizetnek. Iól kelnek a 12—16 hónapos 130—150 kilós, s a két éves 2 mázsán felüli hizók. A zsirsertéseket különösen keresik. A hussertések ára 65—85 fillér között mozog a ferencvárosi seriésvásáron.

A *szoporborjúk* ára az utóbbi napokban 4-6 fillért javult, de a drága takarmányhoz viszonyítva, még mindig nagyon alacsony.

RADNAI EMLÉK

Irta: Bartha András

1. Öreg szentkép — ajándék talán — Csüng elől, a kis szobánk falán. Sima lapján sok-sok év fakul, Színe mind a holt időkre hull. Jobb időkből való szerzemény: Bucsun vette nagyszülém, szegény!
2. Radnán, karcsu havasok felett Rajzolták a festők — úgy lehet. — Krisztus anyja hét törrel szíven, Hervadt arcán tiszta égi fény, Hü ölében véres hült tetem, Viz buzog a testből öt helyen.
3. Távol sűrű bozontos vadon, A sziklákon gyilkos fuvalom. Kopár völgy, fa, morc — már nem él, Ágán Judást ringalja a szél. Csupasz nyakán férges siklanak, Szánalommal tűz reá a nap...
4. — Mária, ha elnézem szemed, Szívem körül halk ima lebeg. Mária! Te könnyeztél sokat, Csókold meg a magyar sorsokat! Énekeltünk, pusztultunk, veszünk, Öleld, sirasd hulló nemzetünk!
5. Mária! Nézd, mind Hozzád futunk, Társtalanul élni nem tudunk. Alázkodva ögyelgünk, megüünk, S véget marni rájuk nem merünk. Gyávaság ül edzett vállakon, Azért fáj a magyar fájdalom!
6. Mária! ... Te győtrödtél sokat, Tisztogasd meg a judásokat. Terjeszd fölénk áldásod, kezed, S megcsókoljuk égő szívedet! Harmatozz ránk rózsát, illát — Megjártuk már a Kálváriát! ...

HIRDETESEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.** Foglalkozik a bankzset minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénz nemek beváltásával a mindenkori legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

A Keresztény Fogyasztás- és Értékesítő Szövetkezet friss tejet bármilyen mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol.

„JÖVÖNK“ a magyar földmunkások népszerű heti lapja Szerkesztőség és Kiadóhivatala Budapest, József u. 61 szám.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonaműt magas piaci áron vásárol.

ÓRAK ÉKSZEREK DISZTÁRGYAK
dus választékban
finom minőségben
TAUBER
MEZŐTÚR
Gimnáziummal szemben

Olcsó hegedű tanítás!

A budapesti Zeneművészeti Főiskola módszere és tanterve szerint csoportok jelentkezése esetén havi 3 pengőért tanít
KAPPEL KÁROLY
Endrőd, Kossuth L.-u. 15.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

útján mindenki könnyíthet az elhalálzás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Stefán Béla.

Nyomtatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felölös ügyvezető: Tekt Sándor.